De prijs van trendbreuken

Nationaal Kiezersonderzoek
1971-2012

Doelstellingen NKO

2.1. Noodzaak van standaardisatie ten behoeve van longitudinale analyse

De aanwezigheid van onderzoekingen van opvolgende nationale verkiezingen maakt de toepassing van methoden van longitudinale analyse mogelijk, waarbij ontwikkelingen over lange perioden kunnen worden bestudeerd. (Cohort analyse over bijv. leeftijdsgroeperingen, analyse van centrale oriëntaties en strijdpunten over een lange periode). Dergelijke analyses zijn slechts dan mogelijk als de vragenlijsten voor verschillende verkiezingen overeenstemmen. Om dit te bereiken is louter periodiciteit van het nationaal verkiezingsonderzoek niet voldoende, de continuïteit ervan is nodig en houdt deze standaardisatie in.

Internationale verankering

- Kiezersonderzoek in verschillende Westerse landen is deel van een gemeenschappelijk intellectueel erfgoed, ontstaan sinds de jaren ‘50
- Jaren ‘90: nieuwe impuls aan deze internationale dimensie door diverse grote projecten (zie bijvoorbeeld www.cses.org)

Twee soorten vergelijkingen

Longitudinaal

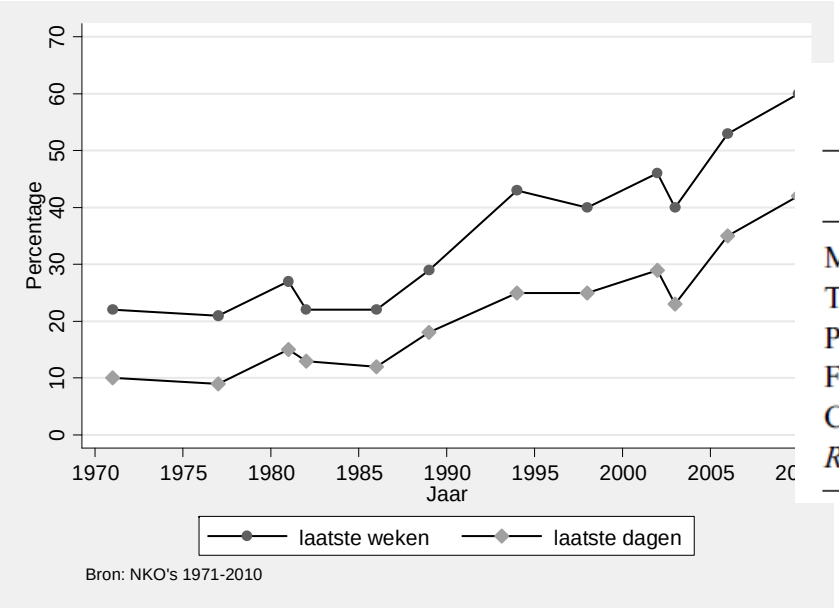

Internationaal

Beoogde resultaten

Wanneer besloten?

Bron: NKO's 1971-2010

Invloed systeem

TABLE 6.9 *Regression model of relative importance of leadership evaluations and type of parliamentary election*

	Coefficient
Majoritarian system	0.231*
Two-party system	0.177*
Presidential/semi-presidential system	0.596**
First or second party	0.009
Constant	−1.004
R^2	32%

Kwaliteit metingen zou dus centraal moeten staan

- Maar dat is niet altijd zo:

  “Currently, measurement issues do not hold a prominent place in comparative political research . . . They are often rather complex, . . . and have the potential to tell us rather unpleasant things about the quality of our data.” (Stegmueller 2011, 484)

De problemen

- (Nog te) veel single-item metingen
- Non-attitudes en pseudo-opinies, soms cultuurgebonden
- Geldigheid (versus betrouwbaarheid)

1971: ooit . . .

- Een brief geschreven aan de koningin, de prins, een minister of kamerlid
- Meegedaan aan een handtekeningenactie
- Meegedaan aan een vereniging of groep die zich met zoiets bezig hield
- Geprobeerd er met andere mensen iets aan te doen
- Contact opgenomen met een ambtenaar
- Geprobeerd een politieke partij in te schakelen
- Anders . . . .

2002: afgelopen vijf jaar . . .

- Radio, televisie of krant ingeschakeld
- Politieke partij of organisatie ingeschakeld
- Meegedaan aan een door de overheid georganiseerde inspraakbijeenkomst, hoorzitting of discussiebijeenkomst
- Contact opgenomen met een politicus of ambtenaar
- Meegedaan aan een actiegroep
- Meegedaan aan een protestactie, protestmars of demonstratie
- Via internet, email of SMS meegedaan aan een politieke discussie of actie
- Anders . . .

Hoe hiermee omgegaan?

- Eind jaren ‘90: enkele specialisten om advies gevraagd.
- Problemen en mogelijkheden in kaart gebracht
- Conclusie: trend hoeft niet ongewijzigd te worden voortgezet; aanpassing van meting van het concept

“Superissues”

- De issues die in een verkiezing centraal staan, kunnen op verschillende niveaus worden gemeten:
  - Van: Hoe moeten huidige bezuinigingsmaatregelen “eerlijk” worden verdeeld?
  - Naar: Wat vindt de respondent van de huidige inkomensverdeling in Nederland?

De huidige “superissues”

- Gewenste ongelijkheid van inkomens
- Gewenste productie van kernenergie in Nederland
- Toelaatbaarheid van euthanasie
- Gewenste integratie van buitenlanders
- Gewenste mate van Europese eenwording
- Aanpak van criminaliteit

Van abortus naar euthanasie

- Toelaatbaarheid van abortus tussen 1977 en 1986 als indicator van moreel/religieuze dimensie in politieke opvattingen
- Maar over abortus was in 1981 nieuwe wetgeving aangenomen, zodat het issue minder gepolitiseerd werd
- In 1986: zowel abortus als euthanasie in NKO
- Is euthanasie als “superissue” inmiddels ook niet aan vervanging toe (wettelijke regeling in 2001)? Door wat?

Verraderlijke trendbreuken

- Vaak ingevoerd voor internationale vergelijkbaarheid (o.m. CSES) of als "onherstelbare verbetering"
  - Extra categorie "zeer overtuigd" aanhanger van partij, vanaf 1998
  - Sympathie voor politieke partijen en politici van 101-punts naar 11-punts schaal, vanaf 2006
  - Pool veranderd van gewenste mate van inkomensgelijkheid, vanaf 1986 (was "huidige verschillen behouden", werd "inkomensverschillen vergroten")

Lessen?

- Waarde van letterlijk ongewijzigde vraagformuleringen wordt snel overschat
- (Construct-)geldigheid en equivalentie verdienen meer aandacht dan ze nu krijgen; nog te veel ad-hoc beslissingen
- Duidelijke procedures nodig voor testen en implementeren van wijzigingen in meetinstrumenten